

ou Kp
8

Y 9 4 8
G 11

Σὺν Θεῷ ἀρχιάτρῳ Τεσσαγεσίῳ !

28
CONSENSU ET AUTORITATE AMPLISSIMI,
IN ILLUSTRIS ET PERANTIOVA ELECTORALI AD
HIERAM ACADEMIA, SENATUS ASCLEPIADÆI,

SUB

PRÆSIDIO

Viri Nobilissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi

DN. JOANNIS PHILIPPI
EYSELII,

Med. Doct. Facultatis Med. Assessor. ac Pathologiæ &
Præseos Profess. Publ. Ordinarii, P.L.C.

Domini Patroni & Promotoris sui æternum
devenerandi

DISSERTATIONEM INAUGURALEM

De

NYMPHOMANIA

PRO

LICENTIA

*Summos in Arte Medica Honores, Insignia ac Privilegia
Doctoralia, more Majorum solenni ac legitimo capessendi*

Publicæ φιλιατρῶν disquisitioni proponit

JOH. GOTTFRIED NIETNER,

Hall. Sax.

IN AULA COLLEGII MAJORIS,

Ad diem (6. Octobr.) 26. Septembr. c. l. l. c. XCIV.

Horis consuetis.

ERFORDIÆ, Charactere KINDLEBIANO.

CONSEIL ET ALTOSSATE AMPLISSIMI
IN ALIQUOT ET PRAECIPUA ELECTORALI AD
HIERAM ACADEMIAE SENATUS ACADEMIAE

PRÆSIDIO

DR. JOHANNIS PHILIPPI
BYSSELLI

Med. Doct. & Chirurg. Mag. & Public. Profess. &
Præceptor. Publ. Ordin. I. I. G.
Eod. Titulo & Honoribus in alio

UNIVERSITATEM VINDOBONENSEM
NYMPHOMANIA

LIBELLUS

in quo de Nymphomania
demonstratur quod sit morbus
non naturalis sed artificialis

JOH. GOTTFRIED NIEMER.

IN AULÆ COLLEGII MATORIS
PRAECIDIUM SENATUS ACADEMIAE

ERFORDIÆ, CENSURÆ KINDELSHANI.

B. C. D.

PROOEMIUM.

Umanam vitam innumeris ærunnis ac miseris circumvallatam non immeritò HERACLITUS deploravit, nec sine causa, hominem totum à nativitate morbum esse, dixisse videtur; Homo enim vix cum sit natus, dentire, vagire incipit, imò in ipso utero adhuc latitans materno variis ægritudinibus est obnoxius, nascendo enim moritur & singulis momentis huic inflat mortis periculum. Si verò unquam miseria ho-

A 2

minis

☉ (4.) ☉

minis lugenda venit, certè in eo maximè deploranda erit, quando nobilissima hominis pars, Mens nimirum, quâ solâ homo à reliquis brutis ac animalibus differt, laborare incipit, quâ læsâ sæpiùs tam funesti oriuntur morbi, quibus homo præter voluntatem ad hoc vel illud faciendum impellitur, imò cogitur. Hinc sapientissimos interdum homines amoris cæstro agitados fuisse legimus, quippe qui cogitationibus suis venereis & lascivis inhiantes ac indulgentes, abjectâ atque exutâ quasi mente ac rationi, ex animali rationali, in brutum ratione penitus destitutum conversi, ac furiosas actiones edentes, visi fuerunt, dum nihil magis curæ habuerunt, & anxie quæsiverent illud, ad quod à suo obscenò & illicitò instigati amore, qui interdum adeò vehemens deprehenditur, præsertim in Virginibus & Viduis, ut hæc passio fulminis instar ad omnem libidinem præcipites reddat, donec tandem miserimè vitam cum morte commutaverint. Cujus rei evidentissimum exemplum deprehendimus in affectu satis horrendo, sexui sequiori familiari, qui NYMPHOMANIA dicitur, quò in morbo ægro-tans bestię lascivæ similior, quàm homini rationali conspicitur. Neminem enim ut judico ampliùs latere nequit, quomodo rectum rationis iudicium

his

hic morbus evertere, ac numerosissimâ horrendorum symptomatum cohorte ægrotantes miserrimè torquere soleat, & quidem adeò vehementer ut omne remedii genus respuens, ipsius Herculis operam pro sui remotione exigere videatur. Hujus igitur exacta notitia ac curatio cum adhuc intricata ac difficilis sit, non inconcinnum, sed potius utilissimum esse judico, si hunc affectum periculosum locò Disputationis inauguralis Amplissimi Medicorum Ordinis consensu publico Eruditorum examini sistam. Selegi autem hancce materiam, non ut irritamentum mali offeram, multò minùs ut verecundiæ leges transcendam, minimè ut castis oculis aut auribus non parcam, sed ut affectum, rarius ventilationi Eruditorum subjectum, cujusquè cognitio Medico summè necessaria. Antequam verò me ad ipsam rem accingam, DEUM TER OPTIMUM MAXIMUM, omnis sapientiæ ac eruditionis Fontem atquè originem ac Autorem omnis Medicinæ ardenter imploro, ut hosce meos mentis oculos Spiritus sui Sancti gratiâ ita illuminare velit, quò tandem ad diu exoptatum veritatis portum feliciter pervenire possim, Is quoque in posterum studia mea ita dirigere velit, ut cedant in Nominis sui divini gloriam proximi emolumentum, propriamque salutem!

Th. I.

Thef. I.

Um juxta PLATONEM nominis disquisitione sit principium doctrinae, ipsius examinationem prius, quam ad alia accedam, necessitas simul ac utilitas postulare videtur. Nymphomania itaque nomen nonnullis derivatur à vocabulo Græco *νυμφεῖο* vel *νυμφῶν*, quod vocabulum Latinis Sponsus, nonnullis verò cubiculum nuptiale vocatur, in quo proprie sponsus & sponsa versantur, alii à vocabulo *νύμφη*, quod Græcis significat subsultantem carunculā circa genitalia mulierū sitam, quæ Anatomicis Nympha & Clitoris audit, cum quibus & nos jam facimus, originem secundo mutuatur à vocabulo *μυρία*, quod Latinis furorem vel insaniam mentis denotat, & quidem talem, ubi videlicet mens tranquillitate & constantiā vacua est, atque sic perturbatam mentem totius œconomiae humanae sequitur ruina. Aliis dicitur Furor uterinus seu *ὕστερημα*, uteri deliramentum, multi enim cum PLATONE crediderunt, uterum esse animal Furibundum; Alii iterum vocant Priapismum fœminarum, alii iterum melancholiam mulierum uterinam, nonnulli orgasmum spermatis muliebris, alii iterum uterini spiritus plastici furorem & excandescentiam. GEORGIUS BERTINUS CAMPANUS in Medicina sua vocat priapismum seu uteri insatiabile & petulans coitūs desiderium, quod nullā Venere extingvatur, sed ob mutuam frictionem humorum fluxum irritantem, augeatur, de quo affectu PLUTARCHUS scripsit, quod hōc laborantes Virgines ac Fœminæ se suspenderint, eo quod improbæ Veneri non offerre possent sacra; Quin imò Historici de mulieribus Lugdunensibus tali morbo laborantibus referunt, quod ex nimio coëundi desiderio in fluvios sese præcipitaverint.

Ger.

Germanis hic affectus dicitur die Mutter-Wahnsucht oder Tobesucht/
Das Mutter-Wüten.

Thef. II.

Rem ipsam videre nunc methodus requirit, quæ optimè in defini-
tione explicatur. Ponimus verò sequentem: Nymphomania est
delirium, cum immani Veneris appetitu, ortum à spirituum ani-
malium ad partes genitales, præcipuè verò ovarii ovula & interdum
clitoridem furiosâ ac impetuosâ irruptione & orgasmo.

Thef. III.

Genus posuimus delirium, licet verò hoc differat ab aliis deli-
rii speciebus, v. g. phrenitide, paraphrenitide, melancholiâ hypo-
chondriacâ &c. quoad symptomata diversa, nihilominus tamen ut
in aliis, ita quoque in hac delirii specie nempe Nymphomania, cere-
brum & in hoc contenti spiritus animales primariò afficiuntur,
quanquam per consensum nec idiopathicè. Quod autem alio pla-
nè modo afficiantur spiritus, ipsa quotidiana experientia optima
rerum magistra abundè comprobat, dum aliæ cogitationes in phre-
nitide, pro varietate nimirum idearum animæ oblatarum forman-
tur, aliæ quoque in hoc affectu observantur, hoc enim laborantes
Virgines vel fœminæ, non nisi de rebus venereis, lascivis & obscœ-
nis loquuntur, atquè Veneris exercitium avidè ac furiosè expetunt,
quinimò Viros ad explendam Venerem petulanter invitant, id quod
in aliis delirii speciebus non observabile.

Thef. IV.

Non incongruè ergò BLANKARDUS descripsit, quando
hunc affectum vocat turpe & grave symptoma, quod Virgines præ-
cipuè Viro maturas, persæpè quoque viduas Venerem expertas in-
festare soleat, dum hæ pudore & verecundiâ omni abjectâ, nullâq;
honestatis ratione habitâ, lascivis & obscœnis sermonibus delectan-
tur, Venerem avidè & furiosè quasi expetunt, ad eam Viros invi-
tant, iisque se prostituunt, omniaq; audent ea, quæ ad explendam
Venerem facere possunt, nec tamen exfatiantur, sed magis magisque
ad

ad Venerem stimulantur; hinc Veterum affectus uteri vel matricis, fervor dictus, à nostro planè differre in hoc videtur, quod in illo non voluptuosa, sed tristis admodum ac dolorifica percipiatur titillatio ac pruritus.

Thef. V.

Causa immediata seu proxima est spirituum animalium, intra globosam cerebri compagem, (ubi phantasia & memoria sedes) irritatio ac tumultuosa confusio, dum nimirum variæ imaginationes & memoriae species simul concitatae, invicem confunduntur, phantasmata tantum absurda & incongrua, animæ rationali obijciuntur, proinde intellectus tum voluntatis actus solummodò inordinatè eliciuntur; quemadmodum nempe in cerebro rectè disposito spirituum animalium motus, certis quasi numeris & modis veluti in tripudio peragitur, dum spiritus in his tractibus quidam suscitantur, alii in istis quiescunt; ita in delirio spiritus simul omnes exiliunt, & sibi invicem tumultuosè occursantes, aut se variè propriantes, velut choreas bacchantium agunt. Porro, quemadmodum hi intra cerebri compagem amoris vel furoris æstro perciti cogitationes multiplices & valde perturbatas cient, ita dum extra hujus confinia in originem nervosam feruntur, loquelam incongruam, corporis & membrorum gestus absurdos, & non rarò motus convulsivos producant, talisque orgasmus non prius cessat, donec concepta idea spiritibus impressa interempta sit.

Thef. VI.

Causæ mediatae, quæ spiritus animales ad furorem concitare, rectumque rationis iudicium evertere possunt, sunt variæ, quæ ab Autoribus recensentur, quas inter principales erunt continuus pruritus ac inflammatio tum ovarii muliebris, cum quoque genitalium muliebrium, in specie verò clitoridis, vel quod perinde, liquoris crySTALLINI in ovulis turgescencia & accensio: Quemadmodum enim naturalis pruritus & titillatio efficiunt Veneris appetitum modicum, ita quoque continua ac immodica partium genitalium irritatio

ratio ac pruritus continuum Veneris inducunt desiderium, adeo vehementer, ut huic resistere non possint, sed sine intermissione de Venere cogitent & loquantur, proinde hoc malum indies succrescens spiritusque animales in furorem rapiens rectum ratiocinationis exercitium laedere solet.

Thef. VII.

Hæc ut eò melius intelligantur, nonnulla ex Anatomicis repetenda huc veniunt, nempe ovarii & Clitoridis ac genitalium muliebrium naturalis constitutio, quæ perspectâ præternaturalis tanquam priori contraria, haud difficulter elucescet.

Thef. VIII.

Per Anatomen verò constat, testium muliebrium substantiam tam in homine, quam in brutis esse membranofam, in qua reperiuntur innumera vesiculae crystallino liquore turgescetes, quarum quælibet peculiari tunica est dotata, neque cum alia cohæret, quæ nunc majores, nunc minores in specie humana pisi quantitate inveniuntur, hæ dictæ vesiculae sunt reverà tot ovula generationi dicata. Ovula hæc perfecta circa pubertatis tempus limpido turgescencia liquore, solent nimium quantum distendere testes, exitumque sui quærentes ac non invenientes, motu suo intestino inflammantur, atque continuo præterfluenti sanguini affluentibusque spiritibus animalibus violentum ac concitatiores motum imprimunt, tandemque reliquos spiritus accendunt, ac propter continuitatem nervorum eodem planè modo ac in diaphragmatis inflammatione totum nervosum systema irritant ac denique delirium causantur.

Thef. IX.

Præter verò hæc ovula propriam nempe fœminæ genituram, observatur ulterius in iis liquor seu lymphæ quædam feminalis, in glandulis vaginæ elaborata, cujus excretionem non tantum ipsæ mulieres percipiunt in congressu, utpote in
B
cujus

Cujus excretionē primaria earum voluptas consistit, & cujus præternaturali effusione gonorrhœæ obnoxia sunt, ejusdem verò retentione furore uterino corripuntur ac nimis salaces fiunt, hujus rei exemplum evidentissimum refert Clarissimus BARTHOLINUS *Cent. 2. Hist. 69.* de maniaca muliere ex SYLVATICO, quod per plateas ambulans de rebus quæis semper loquens, obvios viros aggressa sit, in qua seminalis humiditas diutius retenta & putrefacta, halitus ac vapores malignos ad cerebrum transmiserit, unde hæc mania oborta fuerit. Hujus liquoris putrefactionis ac malignæ qualitatis etiam GALENUS facit mentionem, verum per semen muliebri intelligit lympham modò dictam seminalem quam in testibus mulierum generari credidit; hoc videns RIOLANUS, in *Encheiridio Anatomico l. 2. c. 38.* satis clarè contrarium de monstrat, quando dicit: Testes muliebres aliter, sunt conformati ac Virorum, carent enim epididymide, unicâ vestiuntur tunicâ, substantiam habent mollem ex pluribus vesiculis conflata, in quibus serosus humor continetur, qui solet erumpere in faciem secantis, nisi caveat. Et GEORGIUS BERTINUS simili modò humorem album pituitosum & sum in uteri cavitate stagnantem ac continuò ad Venerem irritantem & stimulantem accusat, quocum consentire possumus, si liquorem in glandulis vaginæ elaboratum intelligat, si verò liquorem hunc in ovario elaboratum intelligere velit, tunc recedimus à sua sententia.

Thef. X.

Hujus verò liquoris seminalis uti & orgasmum spiritus genitalis in ovulis contenti ad Nymphomaniam inducendam sufficere, ex historia BARTHOLINI in Thesi 9. memorata, satis superque patet, imò talis orgasmus in brutis similiter certò tempore evigilare solet, ita ut quoquè ex genitalibus quotannis singularis liquor profluat, qui in felibus, canibus, tauris & cervis & hirco orgasmum spirituum causari solet, imò in
per

permultis animantibus odore se prodit. Ovarii verò orgasmum quod attinet, de hoc BLANCKARDUS in *Anatomia sua Practica rationali Cent. 2. obs. 99.* exemplum refert de virgine furore uterinò laborante adeò vehementer, ut catenis alligata ex improviso intra paucos dies demortua sit. In hujus cadaveris apertione invenit ovarium muliebri magnitudine pugnæ, ovulaque per magna crySTALLINÒ liquore turgescencia. Idem in *Collectaneis suis Medico-Physicis* adhuc aliud exemplum enarrat de Matrona furore uterinò derepentè demortuâ, in qua post mortem testiculum dextrum magnitudine pugnæ atque liquore genitali turgidulum invenit, cujus ova à spermate mariti fœcundari non potuerunt. Proinde CASPARI BARTHOLINI filius Thomas in *Epistola sua Anatomica de Ovariis mulierum pag. 46.* accuratè, nec citra rationem, permotus videlicet supra dictis rationibus, duplex semen mulierum statuit, unum nempe ad voluptatem, alterum ad fœcundationem.

Thef. XI.

Nunc etiam disquirendum, in quo consistat immanis iste Veneris appetitus ac pruritus seu voluptuosa titillatio in clitoride. Hic ergò ex Anatomicis monendum, quod clitoris sit pars corporis maximè exilis, in multis tamen peni virili valdè analogà, constat enim duplici nervo ut in Viris, oritur bifurcatò principiò ab osse utroque pubis, atque in utroque principio musculum satis manifestum, parvum tamen pro magnitudine partis habet; Ad sunt præterea vasa per dorsum currentia, quemadmodum in virili membro, desinitque in quoddam extremum, quod ceu glans videtur & pelliculâ quâdam tegitur veluti præputiò. Alii quatuor musculos clitoridi tribuunt; duo ab interno tubere ischii, duo à musculo sphinctere ani, ad latera pudendi proreptant in clitoridem eamque erigunt. Hujus clitoridis à Veteribus Anatomicis Nymphæ nomine venientis usus est, pudenda, ne collabascant, sustinere, & torpentem

tem Venerem excitare; hujus verò glans, quoniam acuto ac perceptibili sensu prædita est, non immeritò ab Anatomicis amoris dulcedo & ꝑis æstrum salutatur.

Thef. XII.

Quemadmodum verò in statu naturali spernendæ est exilitatis, ac magnitudinem uvulæ in faucibus ordinariè superare non observatur, nihilominus tamen in Tentigine adeò in nimiam molem excrecere solet, ut ad magnitudinem penis virilis extensa observata fuerit, qua de re *vid. supra citatus BARTHO- LINUS in historia sua Anatomica cent. 3. hist. 69.* in qua sequens exemplum enarrat, dicens: Spernendæ exilitatis in junioribus clitoris conspicitur, nec multum auctior in adultis, sæpè tamen membri virilis æmulatur longitudinem. Venetiis scortum erat satis notum ac familiare Italis meis Amicis, cujus clitoris ossea extans amafios in amplexu impedièbat, lædebatquè, ut sæpius inflammatione obortâ, Chirurgorum imploraverint auxilium, à multistamen ob formæ elegantiam visitabatur quotidie.

Thef. XIII.

Rarum exemplum observavit PLATERUS in Matrona quâdam, in qua Nymphea seu clitoris in tantam molem & magnitudinem brevi tempore adeò excrevit, ac denique in carnositatem spongiosam cute infectam venisque obsitam degeneravit, ut collum anserinum & crassitie & longitudine adæquaret, quæ circa radicem in pudendo attenuata, indeque ampliata dependebat. Sic AMATUS LUSITANUS in Consiliis suis refert de duabus turcicis Thessalonicensibus, quæ juxta hanc particulam etiam erectæ, mulieres virorum instar in venerem ruentes, mutuis coitibus incubis ac succubis sese polluerunt. Ita quoque de Africanis mulieribus scribunt Historici, quod cum nuptis, quarum mares in pugna quæ debiles sint, Venerem cum iis exerceant fricatricum auxilio.

Thef.

(13.)
Thes. XIV.

Clitoris ergò nimium quantum tumefacta atque inflammata, quemadmodum & ovarium à liquoris seminalis fermentatione nimis turgidum, spiritus animales mirificè afficere, irritare & ad pruriginosum furorem concitare possunt; spiritu enim infito ac turgido irritato, facile & reliqui in consortium trahuntur, quibus inflammatis rebellibus furientibus & quasi igneis factis, toti œconomia humanæ, in specie post animam organis rationi inservientibus plerumque ruinam minitari solent.

Thes. XV.

Spiritus verò ac humores præsertim biliosi ac interdum nimis corrosivi in Nymphomania laborantibus à venereo orgasmo igneam quasi naturam induere, nobiscum comprobare videtur, *Clarissimus JOHANNES MAIJOVIUS, Medicus Londinensis Celeberr.* in operibus suis Medico-Physicis pag. 354. sequentibus verbis: Si particulae Θ no- Φ ææ ob summam tenuitatem suam, aut propter meatus cerebri nimis patulos seu ob æstum sanguinis nimis intensum in cerebrum irrumpant, spiritus animales in motus inordinatos concitantur, ac œconomia animalis valdè perturbatur, uti in ebrietate. Quippe liquores Φ re volatili referti, veluti spiritus vini aliique vegetabilium oleosi chymicâ arte præparati, nimis properè ingesti, morbos prædictos haud rarò inducunt. Pergit ulterius: Huc spectat observatio non semel à me facta, nempe quosdam noveram paroxysmis veluti maniacis & insuper convulsionibus corripiti solitos, quorum sputum, dum istiusmodi paroxysmis laborarent, igni immissum instar olei seu potius pulveris pyrii ritu in flammam prorumperet. Nimirum probabile, in dicto casu particulas sanguinis Θ ino- Φ æas adeò evectas esse ut in cerebri recessus irrumperent ibidemque spiritus animales in motus inordinatos concitarent, quæ particulae cum spiritibus nimis diu effervescentes, indolem atrabilariam malignam acquirere ac

immediatam causam mania ac melancholia subministrare solent.

Thef. XVI.

Symbolum quoque suum in hoc addere videtur *Clarissimus* SEBASTIAN WIRDIG, in *Medicina sua spirituum* c. 3. lib. 2. §. II. quando ita scribit: Deliria præsertim ea, quæ conjuncta sunt cum atrocita, ortum habent ex nimia caliditate & igneitate, qualia sunt maniaca & phrenetica. Calidatem vero hanc prodit calida corporum delirantium constitutio, quæ tam ignea est, quod in claustris & domunculis publicis custodiantur, hybernum frigus, & sæpè quidem nudi multos annos sine ulla corporis læsione & offensione ferant, & quod mirandum, non frigere, sed calere in medio frigore hyberno deprehendantur. Levia vero & mitia deliria sunt & oriuntur ex spiritibus, qui à peregrino fermento tumultuariè moti, animæ multa sine ordine absurda incongrua & minimè cohærentia offerunt objecta, de quibus oblati mensurè judicat; quemadmodum hoc patet ex ebrietate, in qua idæ variæ animæ offeruntur & quidem adeò vehementer, ut semel impressa idea non tam facile deleri queat, ex momentanea enim idæarum conceptione in gravidis mulieribus variarum rerum v. g. murium, ceraforum, mororum, uvarum &c. figuræ, post enixionem infantibus impressæ quoad colorem ac magnitudinem conspiciuntur, imò vix ac ne vix quidem omni licet adhibitâ operâ eradicari possunt, ut taceam à talismodi fortissima impressione & idææ peregrinæ conceptione manus ac pedes in infantibus detruncatos observatos fuisse. Sic quoquè ex potulentis calidis v. g. spiritibus vegetabilibus nimium assumptis spiritus nostri inordinatè moti hominem reddunt vertiginosum, tremulum, titubantem, cantantem, saltantem, ridentem, flentem, delirantem, prout videlicet corporis nostri spiritus diversimodè moventur & specificantur.

Thef.

Thef. XVII.

Ex causis Non naturalibus hoc malum exasperare solent Aër calidus, ficcus atque serenus, propter quem mulieres potius æstivali, quam hyemali aut aliò tempore ad Venerem incitantur. Hinc in Gallia fœminæ, quæ fruuntur Aëre subtiliore & calidiore, & quibus insimul natura solitò majora genitalia concessit seu ovaria, magis præ aliis ad hoc horrendum symptoma proclives sunt. Alimenta calida acria salita, aromatica v. g. piperata, zinziberata, aliaque fœm stimulantia, e. g. esus cochlearum, cardui fativi, succolatæ probè piperatæ & aromatisatæ, venerem valdè stimulare spiritusque animales magis magisque ad inordinatos & furibundos motus excitare possunt, uti & SENNERTUS observavit, quod vinum Hippocraticum, in quo borra fuerit solutum, quasdam fœminas in hunc affectum præcipitaverit.

Thef. XVIII.

Non vero excludimus hęc pocula amatoria philtre dicta, quæ ab Authoribus amorem conciliare judicantur, ex quorum numero hyoscyamus, antirrhinum, mandragora, solanum furiosum, Coriandrum recens, hippomanes, primum locum obtinent. Triplex autem ab Autoribus statuitur hippomanes 1. plantula quædam Arcadiæ dicitur quæ filix vulgo esse æstimatur. 2. Alterum est spuma genita in equæ inguine; 3. pellicula, quæ revellitur à fronte pulli equini recens editi, qualem pelliculam cum CÆSONIA CALIGULÆ in potu porrexisset, eum amore infano tentatum obiisse, mortem notant SVETON. & JUVENAL. Ita quoque in JOHANNIS BAPTIST. PORTÆ NEAPOLITANÆ. lib. 3. pag. 144. de mandragora dicitur, quod devorata usum rationis intercipiat ac sensus lædat. Mentionem quoque facit NIERENBERGIUS,

in histor. natur. cap. 7. alicujus fruticis, qui herba verecunda dicitur & amorem conciliare fertur. Huc pertinet cor columbinum, sanguis menstruus humanus cum leporino mixtus, sperma viri, secundina humana, umbilicus infantum, testiculi animalium salacium, cerebrum mustelæ & felis. Hæ omnes recensitæ species spirituum motum vehementer alterare quidem possunt, sed ut determinatæ alicujus personæ amorem excitare possint, negamus; quin potius statuimus, quod furorem inducant, & si præter hæc amorem concilient, concurrant artes magicæ seu diabolicæ, quibus unice ea vis adscribenda venit. De his igitur **GUILIELMUS MAXVELLUS**, in *Medicina sua Magnetica* optimè judicium fert, quod abigendi procul sint illi, & ut venefici puniendi, qui talibus nefariis mediis ad amorem procurandum uti audent, virtutem enim amatoriam in sanguine non residere, testantur animalia rapacia sanguinem avidè bibentia benequè digerentia, non tamen in amorem horum, quibus vescuntur, rediguntur.

Thef. XIX.

Huic affectui insomnia varia & quidem de rebus venereis, quin & vigiliæ frequentiores ansam præbent, sicuti & vita otiosa, de quâ Poëta canit:

Otia si tollas periere cupidinis arcus,
qui etiam pereunt nimis laboribus, quo pertinent choreæ nimium adhibitæ, præsertim ubi amores ficti accedunt ac blanditiæ amantium, discursus de rebus venereis & lectio librorum similium.

Thef. XX.

Motus nimius idem efficit, spiritus volatiliores ac in motu concitatiores reddit, ita ut particulæ activæ ac mobiles ex sanguine facilè extricentur, sicque spiritus ad inserviendum menti minus apti reddantur. Iræ quæ nimium indulgent, facilè evadunt maniacæ, præsertim, si ab ingurgitatione vini
superve-

superveniente spiritus quasi accenduntur & in furorem cientur, hinc cerebri partes pulsantes maniam inducunt. Hi ^{quod} animalia si ab aliquo objecto externo determinantur & specificantur, tunc etiam similis imago representatur menti, ut sæpè hæc vel alia persona continuo hæc ob oculos versetur, cum reverà ita se non habeat, non absimili modo, quemadmodum phrenitici aliquè ægrotantes sæpè putant, oculis ipsorum obvolitare muscas vel alia animalcula, quæ ratio est, quod eodem modo spiritus determinantur, uti antea determinabantur, cum animalcula essent præsentia, & sic menti eandem ideam representant.

Thef. XXI.

Proinde imaginationes rerum venerearum seu cogitationes libidinosæ vehementer animum commovent ac perturbant, dum personæ amantur, quarum amore frui non licet; inde diurnus nocturnusque labor accuræ fruendi & explendi cupiditatem; cum ergò desiderii participes fieri non possint, quid impedit, quo minus spiritus animales inquieti reddantur ac irregulariter moveantur, quibus impetuosè motus massa sanguinea simul turbatur, effervescit in corde & arteriis, ac tamdiu durat hicce furor, usquè dum concepta idea fuerit deleta.

Thef. XXII.

Excretiones consuetæ mensium in plethoricis si remoram in corpore humano ponant, eundem obtinebunt effectum, HIPPOCRATE enim docente non solum fiunt melancholicæ resistente menstruâ purgatione, idquè multò magis, si uruntur amoribus. Addit verò HOLLERIUS, dum dicit: Idem quoquè viduis accidere consuevit, dum curis & mœrore animum conficiunt. In his enim ex vehementi animi motu cerebrum laborat atquè infirmatur à liquoris nempe seminalis fermentatione & turgescentiâ. Et REGNERUS de GRAAF, *Traclat. de Organis Mulierum* idem asserere videtur, dicens: Gonorrhœam

orrhœam ac priapismum sæpiùs experiuntur mulieres, dum femine nimirum implentur partes genitales, libidinis ergò stimulo ita agitatae, furias sæpè ac rabiem concipiunt, quæ symptomata feminis excretionè cessant. Affert simul locò probationis exemplum de rustico ex WIERO, qui filiam suam Amasio clam indulgere cum animadvertisset, ipsam congruè vinculis obligatam castravit, ut erat fortè sues fœminas castrandiperitus, unde Nata amoris & libidinis oblita, rei tantùm domesticæ sedula deinceps operam navavit.

Thef. XXIII.

Ex causis naturalibus ætas juvenilis, pubertatem & veneris delicias experta, potissimum verò ovulorum nimia magnitudo, ac in his crySTALLINI liquoris seminalis spirituosæ copia, propter quam abundantiam majorem percipiunt voluptatem ac pruritus, & ita magis stimulantur ad fœm. Ex causis verò præternaturalibus accusamus tentiginem seu mentulæ muliebri in nimiam molem excrecentiam ac prurientem inflammationem.

Thef. XXIV.

Differentia, quæ inter nostrum morbum aliosquè intercedere solet, in variis consistit, ita ratione furoris differt à melancholia, quæ est delirium cum mœrore & tristitiâ. Ratione absentis febris à phrenitide quæ dicitur delirium cum furore & febre. Ratione originis à philtro-mania, it. ab hydrophobia & lycanthropia, illa à morsu animalis, hæc per morsum lupi rabiosi inducitur. Deinde differt quoquè à furore Protreptico, quem Musæ & literarum studia nimia pariunt; in nostro verò morbo furor Eroticus seu Erotomania vel Nymphomania, quæ dicitur delirium cum furore ab immoderato amore excitatum.

Thef.

Thef. XXV.

Cognoscitur autem hic affectus ex sequentibus signis diagnosticis & symptomatibus : Incipientem Nymphomaniam non nisi ex conjectura hariolari licet, interdum tamen ex instabili animo, tristitia, mœrore, interdum risu nimio, nonnunquam lacrymis, præsertim si sermo instituat de amore aut se, aut personam aliquam gratam, amabili, ubi statim observabis oculos acriter splendentes ac volubiles, in horas mutabiles; si non possunt participes fieri personæ, tristantur; Si verò mentio fiat rei veneræ, rident immodicè, & si malum altas radices egerit, proferunt discursus quos impudicos, fricant genitalia ac delirant, viros invadunt ac osculis excipiunt & quod intus urit, gestibus ostendunt, ac melancholicarum instar varias sibi efformant cogitationes ac Imaginationes; adeò invaluit nonnunquam in quibusdam, ut Viros in conspectu omnium ad congressum provocent. Tempore furoris de nullo conquerruntur dolore secundum APHORIS. HIPPOCR. qui dolent & dolorem non sentiunt, iis Mens laborare dicitur, in remissione tamen potissimum ante furoris exacerbationem de infimi ventris dolore & gravitate conqueruntur. Accedit & hoc, quod familiare quoque his sit ægrotantibus, ut intentionem sese strangulandi frequenter habeant, quemadmodum experientiam notum est, forte quod uteri strangulatio facillimè incidere possit, quam ob causam suffocationis species frequentius phantasiæ perturbatæ sese offert, ut laqueo mortem veluti quoddam bonum expetat ægrotans.

Thef. XXVI.

Ratione prognoseos maximè deplorandus est hic affectus, præsertim in familiis honestioribus, ubi jam inveteratus & ferè incurabilis existit. In principio ergò si hic affectus nondum altas radices egerit, curatu non est difficilis, Si verò diutius duraverit, in rabiem mutatur. Licet verò nulla mania tuta

fit & Nymphomania non semper fit lethalis, nihilominus tamen satis periculosa ac curatu difficilis erit, si ægræ omnia respiciantur medicamenta, unde si ullo in morbo locum invenit illud veriverbium:

Principiis obsta serò Medicina paratur
Dum morbi per longas invalère moras.

certè imprimis in hoc casu maximè erit observandum, unde Medicus si statim in principio vocetur & adhibeat venæ sectionem, bonam reconvalescentiam citò sperandam esse, pronunciare potest. GREGORIUS HORSTIUS, in suis *Observ. Medicinal. lib. 2. Observ. 14.* exemplum refert de illustri Comitissa furore uterinò annuo spatio recurrente correptâ ac recidivam metuen- te & patiente. Tutius judicatur delirium, quod cum risu, quàm quod mœrore incidere solet. Si præterea somnus deliri- um sedat, juxta HIPPOCR. *aphorif. 2. s. 2.* pro bono signo ha- bendum, indicat enim -us placidius moveri. Salutaris quo- que sperandus est eventus, si huic morbo superveniant hæ- morrhoides non excedentes, uti & mensium fluxus modicus, pro beneficio enim naturæ habetur talis eventus juxta HIP- POCR. *aphorif. 5. s. 3.* Tragicus è contra erit metuendus even- tus, si nihil horum accidat, & non statim in principio accersatur Medicus, ægrotansque nulla assumat medicamenta vel de- sinat affectus in malum aliquod chronicum diuturnum, me- lancholiam gravem, atque tunc lethalis morbi erit expectan- dus finis. VALESCUS de TARANTA, *lib. 1. cap. de mania,* signa lethalia esse dicit, si in brachiis, manibus, pedibus vel in facie ulcera superveniant.

Thef. XXVI.

In curatione semper ad causas tam immediatam, quàm remotas respiciendum; indicationes verò operationes Medicas requirunt sequentes. 1. Materia peccans in primis viis hærens primo

primò evacuanda. 2. Sangvinis abundantia ac fervor, tam per venæ Sectionem diminuendus, quàm per humectantia ac refrigerantia temperandus. 3. Seminis turgescencia inhibenda, diminuenda ac compescenda. 4. Spirituum animalium motus ac furor coercendus sopiendus ac demulcendus. Denique topica in vehementia delirii agmen claudunt.

Thef. XXVIII.

Desumuntur verò auxilia & remedia ex triplici remediorum fonte, nimirum chirurgico, pharmaceutico & diætetico. Quod chirurgicum fontem attinet, ex hoc primum locum sibi vendicat venæ Sectio, quâ solâ sapius barbitonsores Castrenses empiricè maniacos & furore percitos curare solent; Requiritur verò iterata ac largior venæ sectio, si vires permittant, non verò temerario ausu absque ulla adhibitâ ratione debet fva-deri, quemadmodum Galli nimis largam instituunt venæ Sectionem, quale exemplum vid. in Dr. JOH. MICHAELIS, *Operibus Medicis & quidem Prax. Clinic. Special. cas, 22.* de virgine Gallicâ, quæ svasu Medici ab ultimâ trigessimâ primâ institutâ V. S. cum sanguine spiritus & animam efflavit.

Thef. XXIX.

De quantitate igitur monendum, quoties emittitur sanguis, eam copiam sanguinis respondere debere, ita quidem, ne vires inde decrementum capiant. HOLLERIUS præ aliis commendat venam malleoli, alii cephalicam, alii iterum cephalicam, alii iterum medianam, sanguis debet mitri ad ℥iv. vel plures. Judicamus autem delectum venarum parum emolumenti afferre, cum per inde fit, an vena brachii vel pedis scalpello vel lancettâ aperiatur. Circulatio enim sanguinis non habet peculiarem venam unam præ altera in eadem parte secandam. Si verò ægra abhorreat à V. S. cucurbitulæ cum scarificatione natis vel lumbis vel femoribus applicandæ. Si verò periculum

adsit, petitioni ægrotantis minimè locus concedendus, tunc enim Venæsectio præstantior erit.

Thef. XXX.

Fonticuli in cruribus applicati non minus afferunt levamen, quemadmodum etiam nonnulli summo cum fructu fetaceum vel vesicatorium cervici applicarunt, vid. GUILLELMUS FABRICIUS, *Cent. I. Observ. Chirurg.* Si Clitoris nimis magna aliisque remediis pruritus nullò modò cedere velit, extremo malo extremum remedium opponendum, quo in casu amputationem RODERICUS à CASTRO proponit & quidem duplicem modum commendat: Primus est, si prope radicem Nympha crine equino vel filo serico intincto in ∇ a sublimati \mathcal{R} ii ligatur, ac quotidie filum constringitur, usq; dum sponte decidat. Verum FELIX PLATERUS dissuadet huncce modum, quoniam semper subsequitur inflammatio, de qua profert exemplum, quod à simili manuali operatione incepta d sistere coactus fuerit Chirurgus in Matrona Nobili. Arteriotomiam tanquam periculosum remedium, nostratibusque Chirurgis minus usitatum nullò modò commendamus.

Thef. XXXI.

Perspecto nunc fonte Chirurgico ad Pharmaceuticum nos convertimus, ex quo primitus se offerunt vomitoria ac purgantia fortiora, habitò tamen semper respectu ad ægrotantis vires, ne nimium debilitentur. Prius autem ubi acidum simul peccat, absorbentia ac temperantia in usum trahenda, ab aliis digestiva dicta v. g.

\mathcal{R} . Matr. perl. ppt. \mathcal{R} j. bezoard. \mathcal{J} al. Castor. aa. gr. v. M. F. pulv. D. S. Digestio-Pulver/Abends umb Schlaff-Zeit zu nehmen.

Vel in forma liquida

\mathcal{R} . Anim. Rhabarb. Tinct. \mathcal{R} i aa. \mathcal{J} j. Malvatic. Juniper. \mathcal{Z} ij. M. D. S. Digestiv-Träncklein auff einmahl zu nehmen Abends umb Schlaffszeit.

Vel

Vel in forma Syrupi

℞. Syrup. rosar. solut. Cichor. cum Rhabarb. aa. ʒij.
ocul. ʒ. ppt. ʒj. M. D. S. Digerirender Saft auff
einmahl zu nehmen Abends umb Schlafszeit.

Præmissis hifce ad vomitoria feu purgantia progrediendum,
v. g.

℞. ꝑi Emetic. Mynf gr. iv. Magister. gumm. gutt.
gr. vij. ꝑi Olat. sacch. cand. alb. aa. ʒß. Ol. ʒ.
citr. gtt. j. M. F. pulv. D. in charta. S. Brechpul-
ver auff einmahl zu nehmen in einem Löffel Bier oder
Wein.

In obesis sequentes pilulæ commendantur.

℞. Extr. Panchymagog. Croll. vel locô hujus ex-
tract. Helleb. nigr. ʒj. Refin. galapp.
gr. vij. Magister. gumm. gutt. gr. v. sacch. hni.
gr. iij. ʒi ʒiat. gr. vj. Ol. ʒ. citr. gtt. ij. M. c. f. q.
elix. uterin. Croll. F. I. a. pilul. nro. xvij. Con-
spergantur pulvere glycirrhiz. D. in charta S.
Purgier-Pillen auff einmahl zu nehmen.

Cui aridet pulvis, sequens poterit præscribi.

℞. Pulv. vegetab. laxativ. ʒß. ꝑi Olat. ʒß. ʒii dulc.
gr. v. M. F. pulv. D. S. Purgier-Pulver auff ein-
mahl zu nehmen.

Si huic pulveri addantur ʒæ Nymph. ʒß. & Syrup. de Nymph.
ʒiij. elegans & admodum grata fit potiuncula.

HÖFERUS in Medicationibus suis familiaribus sequens pur-
gans in deliriis furiosis valde efficax ac proficuum invenit.

℞. Elect. è succ. ros. ʒvj. Mann. elect. ʒiß. Extr. dia-
cartham. ʒj. ʒæ fumar. ʒj. M. D. S. Purgier-
Trancf auff einmahl zu nehmen.

Thef. XXXII.

Apophlegmatizantia ut & curatio perptyalismum institu-
ta tanquam impertinentia remedia hîc dissuademus, siquidem
per

per hæc non nisi humor salivalis elicitur & evacuatur, nullo modo verò liquor genitalis in ovario turgescens, quin potius existimamus, quod humores peccantes & spiritus irritantes rapidius per salivationem ad cerebrum attrahantur, hinc potius morbi incrementum, quàm decrementum metuendum. Idem iudicium ferendum de Gialibus, utpote quæ potius torporem quàm animalium, quàm horum furorem compefcere valent.

Thef. XXXIII.

Post purgantia & venæsectionem ad humectantia & alterantia refrigerantia progrediendum, quæ fervorem & incendium humorum refranare possunt. Inter ea verò potiora erunt sequentia: Endivia, lactuca, portulaca, buglossa, Cichoreum, nymphaea, semper vivum majus, acetosa, papaver album, fl. viol. & ros. acetum rosaceum; semina 4. frigida majora, camphora, saccharum hni, lapis prunellæ, succus citri, limonum, granatorum acidorum &c. ex quibus omnibus Medicus varias concinnare potest formulas e.g. sint sequentes:

℞. ▽. citr. ex tot. ℥i℥. acetos. borrag. lactuc. Endiv. Ros. portulac. ana. ℥j. Matr. perlar. præparat. ℥j. magister. hni ℥℥. Tinct. ros. fl. papav. errat an. ℥j. Syrup. granat. acid. papav. errat. ana. ℥iij. laud. opiat. gr. iij. M. D. in fictili. s. kühlender Alterir
 Franc/davon nach Belieben zu nehmen.

Cui placet emulsio, sequens erit proficua.

℞. Amygd. dulc. ambrosin. ℥℥. Semin. portulac. Cannab. papav. alb. an. ℥j. M. C. s. q. ▽. fl. nymph. portulac. plantag. papav. errat. an. ℥j. F. l. a. Emulsio. Colaturæ add. matr. perlar. præparat. ℥℥. magister. hni ℥℥. M. D. S. Sonderliche kühlende Milch/ davon nach Belieben zu nehmen.

Emulsio sequens à multis Practicis laudatur.

℞. Semin. Cannab. ℥j. lactuc. portul. aa. ℥j. Semin. 4. frigid. maj. aa. ℥j. M. C. s. q. ▽. fl. nymph. F. l. a. emuls.

emuls. edulcoretur parum cum sacch. ros. D. S. Kühleria
de Milch/wider die Tobesucht/wie obige zu gebrauchen.

Nec minoris efficaciz erit sequens Julapium.

℞. ▽ lactuc. fl. nymph. borrag. buglos. ana, ℥iv. ꝑ. pru-
nell. ℥ij. edulcoretur c. f. q. sirup. de nymph. pro
grato sapore, D. S. Kühlerer Zulep/an statt des Biers
zu trincken.

RIVERIUS egregium commendat decoctum ex seqq.

℞. Fol. nymph. salic. vitic. ana. m. ij. lactuc. portulac. um-
bilic. ꝑis ana. m. j. Semin. 4. frigid. major. lactuc. pa-
pav. alb. ana. ℥ß. Contundantur omnia recentia & ir-
rorentur succ. limon. Destillentur in M. B. ac singulis
▽æ ℥. add. Camph, ℥j. D. S. Kühlerer Trancf/davon
alle Morgen zu gebrauchen.

Thef. XXXIV.

Seminis turgescencia, fermentatio hujusque ulterior pro-
ventus per semen absumentia diminuetur & compescetur v. g.
Fol. salic. scord. fl. nymph. fol. vitic. rut. sem. cannab. ▽. Casti-
tat. ▽. salic. exstillans post vulnerationem arboris, camph. hy-
peric. lap. prunell. Magnes, pulv. testarum. magister. hni, um-
bilic. ꝑis, margarit, Essent. Castitat. Dr. MICH. cui tamen *Clari-
riß*. AMMANNUS in *Irenico suo* exiguam virtutem attribuit,
dum pag. 40. inquit: Essent. Castitat. officinarum non magis
operatur castitatem, quàm filices famem sedant: Castitas enim
est virtus moralis, quæ nullis medicamentis, sed habitu conti-
nentiz conciliatur. Nec valet hæc essentia mutare vel aver-
tere objecta, nam objecta movent sensus & si quis ℥. integram
de hac essentia sumeret, præsentem virginem delicatâ, in venerem
profectò rueret. Ideò ad castitatem nihil melius est, quàm
occasiones omnes ad q̄m evitare. Quicquid etiam contradi-
cat AMMANNUS nihilominus tamen effectus multifarius ho-
rum remediorum per multiplicem experientiam comprobato-
rum contrarium attestatur. Ex suprâ dictis autem sequentes
componuntur formulæ,

D

R. ▽

R. ▽. Castitat. Dr. M. Unc. v. sacch. Hni ℥j. sirup. nymph.
Unc. j. M. D. S. Sonderliche kühlende Mixtur, Löffelweis
se zu nehmen.

Vel sequens Pulvis:

R. Ocul. S. præparat. ℥ij. Ol. S. ℥j. Camph. ℥j. M. F.
pulv. D. S. Sonderliches Mutter-Pulver/auf etl. mahl zu
nehmen/auf einmahl ℥j.

Sequens apozema sæpius fuit comprobatum.

R. Fl. nymph. ros. ana. m. ij. Fol. lactuc. portulac. ana.
m. iß. Semin. vitic. plantag. an. ℥iij. Coq. in f. q. Won-
tan. Colaturæ Unc. xx. add. ▽. Cinamom. ℥vj. O.
gutt. xvij. Sirup. de nymph. Unc. ij. M. D. S. Kühlen-
der Trancf/davon des Tages dreymahl zu nehmen / auff
einmahl ein Weingläßlein voll.

RIVERIUS sequens pro arcano venditat.

R. Fol. meliss. mundat. m. j. ꝰ. Unc. jv. pulv. testar. Unc.
sem. M. D. S. Mixtur, auf etlichemahl zu nehmen.

Contra omnem mentis alienationem PHILIPPUS MÜLLE-
RUS in *mysteriis suis Medicis* pag. 88. commendat pulverem te-
studinum combustarum, HÖFERUS *verò Hercul. Medic. lib. 7.*
cap. 1. de mulierum & infantum morbis margaritas & matrem
perlarum. *Clariss. Dn. THOMAS CRAAN in praxi sua* mirifi-
cè laudat suum pulverem contra omnem maniam, cujus com-
positio erit sequens:

R. Opii gr. jv. Camph. ℥ß. lap. prunell. Scrup. j. Vin. ge-
neros. Unc. jß. M. D. in vitro S. Sonderliches Trancf-
lein wider das Hirn-Wüten/auf einmahl zu nehmen.

HARTMANNUS summoperè extollit suum Electuarium,
quod præparatur ex succo melissæ hyperic. rad. vincetox. lap.
magnet. & melle, cujus dosis à ℥j. ad ℥iß. *Excell. D. ETTMÜL-
LERUS* decoctum salic. noviter progerminantis tanquam
præsentissimum præ omnibus aliis commendat, quod matuti-
nò tempore jejuno ventriculo aliquoties adhibendum, quò
epoto

epoto non solum impetus veneris coërcetur, sed & tandem mulieres steriles redduntur. ISRAEL HÜBNERUS, *quondam Mathematicus Celebris hic Erfurti*, in mysterio sigillorum herbarum & lapidum magni æstimat suum sigillum Hni, si vinum superfundatur vel alius liquor & bibatur, tunc remedium erit contra omnes morbos lascivos & furentes.

Thef. XXXV.

Spirituum animalium motus ac furor quàm primum fieri potest, coërcendus, sopiendus & demulcendus per opiata ac anodyna cum cinnabarinis, inter quæ principaliora erunt Theriaca Andromachi, laudan. cydoniat. LANGELOTTI, THEOPHRASTI PARACELSI quinta essentia opii, papav. it. mandragoræ, ꝑius diaph. Jovialis, mixtura simplex, ꝑ ꝑii fixum, Cinnabaris ꝑii & nativa, quam D. LUDOVICI *Pharmacopœja pag. 345. & 346.* multorum symptomatum deletorium & polychrestum in phantasiæ vitiis vocat. Hujus virtutes accuratè annotavit GODOFRED. SCHULZIUS *in scrutino suo Cinnabarinæ*. De his medicamentis certum est, quod si anodyna cum Cinnabarinis jungantur, omne absolvant curationis punctum. SCHÖNBORNIUS *in manuali Medico fol. 203.* Theriacam & Mithridatium sæpius usurpare jubet. QVERCETANUS verò miracula quasi fecisse dicit, Tinct. H. anagallidis phœniceæ, cujus decoctum PRÆVOTIUS aliisque multoties cum summo fructu adhibuerunt.

Thef. XXXVI.

Ubi summa delirii vehementia adest, tunc pro leniendo symptomate, totis viribus eò allaborandum, ut ægrotanti quietum somnum procuremus, quem in finem sequentes ordinandæ formulæ.

℞. Pulv. testud. combustar. gr. xv. Cinnab. nativ. ritè præparat. gr. vj. laudan. opiat. gr. ij. Ol. ꝑ. succin. gutt. j. M. F. pulv. D. S. Ruhe bringendes Pulver / auf einmahl zu nehmen in Seeblumen-Wasser.

D 2

Ejus-

Ejusdem efficaciz erit sequens mixtura.

R. ▽. fl. nymph. ceras. nigr. papav. erratic. cherefol. plantag. portulac. aa. Unc. j. acet. rosacei. drachm. ij. pulv. testud. combustar. drachm. j. Cinnab. nativ. Scrup. ℥. Laudan. opiat. gr. iv. sirup. de portulac. de nymph. an. drachm. iij. M.D.S. Sonderliche Ruhbringende Mixtur, Löffelweise zu nehmen.

Vel in forma sequenti.

R. Tinct. Corall. cum succ. citr. præparat. drachm. j℥. Essent. Castor. succin. ana ℥℥. Tinct. anodyn. Langelotti ℥j. M.D. in vitro. S. Ruhbringende Tinctur, 40. bis 50. Tropffen zu nehmen des Tages 3. mahl in ▽ Theriacal.

Thef. XXXVII.

Tandem agmen claudunt topica remedia, epithemata & unguenta somnifera, it: fomenta, cataplasmata partes genitales refrigerantia, quæ tot Practicorum felicissimorum suffragio non levem post se reliquerunt effectum. Nec enim rationi repugnat, per ejusmodi externa adhibita unum ac humorum orgasmum & irregularem motum sensibiliber sæpius coerceri ac demulceri posse. Speciatim verò in sequenti unguento multum spei permulti Practicorum locant, si tempora hocce inungantur.

R. Ungvent. popul. Ol. papav. alb. nymph. ana. ℥℥. Opii Thebaic. depur. ℥℥. Camph. ℥j M. D. S. Ruhebringen des Sälblein / damit die Schläffe zu salben.

Sequens verò unguentum regioni renum applicandum.

R. Ol. nymph. ℥j. rut. drachm. iij. sacch. hni ℥j. M. D. S. Nieren-Salbe.

Hoc unguento inungantur renes & genitalia. Ejusdem virtutis cum hoc erit emplast. de Cicuta renibus applicatum. Suprà citatus BERTINUS linimentum ex cerato santalino & unguento refrigerante GALENI, BERTRUCIUS verò laminam plumbeam super lumbos gestatam commendat. JOH. SMITZIUS

refri-

refrigerantia supra commendata trita & tertium regioni circumposita valde laudat, Venerem enim maxime extinguere judicantur. Pertinent huc injectiones in uterum, pessus uterini, clysteres & balnea ex emollientibus, refrigerantibus & anodynis, quæ omnia reiterare, supervacaneum judicamus. Tandem non inconveniens erit remedium, immersio totius corporis in ∇ a frigida, sed hæc sufficiant ex Pharmaceutico fonte.

Thef. XXXVIII.

Ultimus hic præsidiorum nostrorum fons Dissertationi nostræ Coronidem imponit, qualis verò diæta sit instituenda, haud difficile erit determinatū; postulant nimirum præscripta medicamenta respondentem diætā temperatam ad placidam in frigidationem declinantem, frustra enim præscribuntur medicamenta, si recta victus ratio non simul servetur. Hæc enim non solum ad curationem, sed quoque ad præsertionem, ne recurrat affectus multum facere ac contribuere potest. Cujus dominium consistit in sex rerum nonnaturalium legitimo usu ac regimine.

Thef. XXXIX.

Aër igitur calidus cane pejus & angue fugiendus, potius verò naturâ frigidus eligatur, qui, si non possit haberi, in inferiori ædium parte, ∇ frigida alterandus, vel aceti conspersione vel floribus rosarum, foliis vitis, faliis, plantaginis, solani, lactucæ, portulacæ, betulæ quoque erigantur & pavimenta gramine & similibus conspergantur.

Thef. XL.

Victus sit tenuis nec plenus secundum illud:

Sine Cerere & Baccho friget Venus.

Juscula ergò hordeacea cum amygdalis dulc. ac semine papav. alb. præparat., pisces saxatiles, perca, lucii, ex oleribus verò asparagus, Endivia, spinachia, lactuca ac beta commendantur.

BERTRUCIUS *Bononiensis in Collectorio Medicinae Tract. 8. Sect. 3.* commendat gelatinas ex animalium extremitatibus coctis & conditis cum modico aceti & vini pontici, it: ▽ decoct. malv. lactuc. popul. salic. viol. cum semin. portulac. acetos. cucurbitæ, cucumerum, melon. &c. locô jusculi adhibeatur. Idem præcipit famem & jejunium in aurora. In hoc non abludit PHILIPPUS THEOPHRASTUS PARACELUSUS Bombast von Hohenheim / utpotè qui *Tract. 2. de morbis amentium* nimis durum remedium præscribit, incarcerationem nempè post suffigationem, totalemque ab alimentis abstinentiam, vel ad summum aquam cum pane concedit modicè tamen nec ad satieta- tem. Nonnulli cerebrum gallinæ comestum mirificè lau- dant, de quo refert GVILLEMUS GRATAROLUS de li- teratorum & eorum, qui Magistratum gerunt, conservandâ va- letudine, quod hoc aliquos, qui delirare cœperant, resipisce- re fecerit. Vitentur ècontra omnia ☉ condita & piperata.

Thef. XLI.

Potus loco decoctum hordeæ ex capitibus papav. & aqua lactucæ cum sirup. papav. præparatum magnum usum præsta- bit, quod etiam serum caprillum copiosè haustum facere solet. Eligatur cerevisia tenuis defæcata, in qua ☉ prunell. ad ʒj. fue- rit solutum, quod quotidie fieri debet. Decoctum Theæ & Cof- feè à nonnullis pro arcano habetur, arbitramur tamen . quod soli aquæ diluenti humores acres ista virtus potiùs adscribenda sit, cum herb. Theè & semen Coffeè potiùs calefaciendi, quàm refrigerandi virtutem possideant. Nocet verò hic in specie ▽ vel frumenti quotidianus usus, de quo refert MÜLLERUS in *Scrutinio Medico curioso de natura aquæ. vini & cerevisiæ, membr. 8. pag. 127.* quod ▽ non benè utenti sit infaustus, est quippe, in- quit, Ol. vini seu ☉ ☉bus exaltatum, quod facile flammam con- cipit, & calori nostro, seu sanguinis sulphuri ad modum lumi- nis nostri moderatam scintillam in ignem concitare potest, imò totum in cineres redigere hominem; testantibus *Hassniensibus* *L. Etis anno 1672.*

Thef.

Somnus fit longior, nam si in morbo aliquo prodest, ma-
ximè in hoc proderit. Hic ergò si desit, per opiata procu-
randus; vigiliæ verò superfluæ omni curâ arcendæ sunt, hæc e-
nim spiritus potius ad furorem concitare, quàm ad quietem
componere solent. Motus corporis sit moderatus ægrotans-
que peregrè duci debet vel vehi ad regiones longinquas, ut
varia & diversa videat, quæ spiritus aliò modò afficere iisque
alias ideas imprimere poterunt, secundum versum OVIDII:

Cum semel exierit, centum solatia curæ
Et rus & comites & via longa dabunt.

Vita verò otiosa minimè concedenda, hæc enim partim igna-
viam, partim cachecticam, humorum colluviem inducere so-
let secundum illud Poëtæ:

Tàm venus otia amat, qui finem quæris amori,
Cedit amor rebus; res age, tutus eris.

Et alius eleganter canit:

Quæritur *Ægistus* quare sit factus adulter,
in promptu causa est; desidiosus erat.

Elegantem regulam sanis ad præsertionem ab omnibus mor-
bis maximè conducibilem præscribit; HEINRICUS RANZO-
VIUS, cap. 55. de conservandâ valetudine sequentibus verbis in-
clusam: Sanus homo & qui benè valet & suæ spontis, nullis
obligare se legibus debet, hunc oportet varium habere vitæ ge-
nus, modò ruri esse, modò in urbe, sæpiusq; in agro, naviga-
re, venari, quiescere interdum, sed & frequentius se exerce-
re, siquidem ignavia corpus hebetat, labor firmat, illa matu-
ram senectutem, hic longam adolescentiam reddit.

Thef.

Thef. XLIII.

Ab ira igitur maximè cavendum erit, hanc modò citat. RANZOVIUS infanxiæ initium vocat, & quidem non sine ratione, per experientiam siquidem constat, ex sola ira non rarò furorem ortum fuisse. Sic quoque vitentur discursus venerei de rebus obscœnis & lascivis; Si enim ægotans amore ardeat alicujus personæ & in sua opinione perseveret, jungatur legitimè cum Amasio, si ex legis permissione fieri potest, ita quoque VARANDUS *de morbis mulierum lib. 1. cap. 5.* nobiscum sentit, quando dicit: Hòc morbo laborantibus extra conjugium constitutis, maturè prospiciendum est, ut Viro eòque valido jungantur, quia satiatio sic utero & evacuata materia ac effusa, quæ in vasis antea stagnabat, ac exitum frustra quærebat, nunc vero effusa, quandoquè eas sanari compertum est. Idem quoque svadet ETTMÜLLERUS *in sua praxi*, ubi inquit: Nil melius est, quàm nervosus congressus, validus, crebrius repetitus, si legitimò modò fieri possit; melius enim est hoc modo secundum DIVUM PAULUM nubere, quàm uri. Et quod aliàs Poëta de viris loquitur, id quoque in sexu sequiori locum inveniet, quando dicit:

Ureris? Uxorem ducas, non expetit uri,
Conjugis in gremio mortificanda caro est.

Quod si verò matrimonium inire non concedatur secundum DOMINICUM LEONILUNENSEM ad ægram introducatur strabosus, rixosus, ebrius, foetentis vel mali halitus, vel claudus vel epilepticus, vel, qui lippitudine oculorum laborat, cujusque dentes rubigine & squalore obducti, hujusquè os tam graviter oleat, ut cloacæ assimilari possit. His & similibus multi conantur ægotantem ab incepto amore & venereis cogitationibus revocare & ad saniozem reducere mentem, id quod multoties speratum reliquit eventum.

Thef.

☼ (33.) ☼
Thes. XLIV.

Beneficium ventris quotidie habeat ægrotans, ne fæces in intestinis nimium exsiccentur, valde enim nociua est alvi adstrictio, si verò hæc respondere quotidie nolit, alternis diebus clysteres humectantes & lenientes applicentur quoniam verò Maniacæ se ipsas aliosque offendere solent, ligentur in lecto, non arctis quidem vinculis, ne dolor excitetur, sed laxis & mollibus; vel claudantur in cavea ex forti ligno vel ferro extructa, ne ipsam effringere vel exilire possint. Si verò sit dives, viri robusti assideant, quorum unus semper vigilet & custodiat, à motu nimio, à prolixo sermone, & prohibeat, ne baculus aut gladius sit in cubiculo, quibus arreptis aliquod luctuosum scelus maniacæ possit perpetrare; Juvat præterea claudere fenestras, & quidem duplici de causa, primò, ne se projiciat vel præcipitet, secundo ne multitudo luminis ipsam magis vigilem faciat, quem in finem cubuli luciditas nimia devitanda. Quibus medicamentis & consiliis pro re nata usurpatis, debitò tempore & modo adhibitis & ægrotanti & Medico præfixus & exoptatus morbi affulgebit

F I N I S.

Optimè scrutare ac monstras NYMPHAM furiosam
Quònam hic tollendus veniat Medicamine morbus.
Miratur NIETNERUM nunc Academia nostra
Et vegeto ingenio pulchros promittit honores,
Is quia sedulus & gnarus, mox præmia surgent,
Præmia quæ tandem fundet Geranus Apollo:
Hoc precor, ut posthæc feliciter omnia fiant,
Et magis atque magis clarescant semper HONORES!

Paucis hisce Claris. atq; Expertis. Dn. DOCTORANDO
congratulari voluit

JUSTUS VESTI, Med. D. P. P.
suzq; Facult. p. t. DECANUS.

E

Prof.

Profatus ex celebri NIETNERUS gente, [Paternum
Cujus Avum auratis jam dudum Fama quadrigis
Vexit ad Astra, suò qui clarò nomine vivus
Solis utramq; domum complevit,] stemmate tantò
Se non indignum nunc exhibet, omine faustò
Dum solers nec lassus Avi vestigia calcat,
Quò Medicò eccellente Nepos minor esse recusat:
Decursò stadiò Medicò sibi poscit honores,
Quos ipsi conferre brevi meditatur Apollo:
Jam benè de sexu tentat sequiore mereri,
Pœoniâ hystericum percurans Arc furorem:
Auspiciis, precor, hæc ut fiant omnia faustis!

auspiciis.

D. Georgius Christophorus Petri ab Hartenfels/
Sacri Pal. Cæs. Comes, Archiat. Elector. Mog. Consul &
Physicus Erfurtenfis, Fac. Medicæ Senior, P.P. P.L.C. &c.

NOBILISSIMO & CLARISSIMO
DNO. JOHANNI GODOFREDO NIETNERO,
HALLENSI SAXONI,
Auditori suo hætenus ut sedulo ita indefesso
Pro LICENTIA Disputanti
GRADUM MEDICINÆ SUMMUM
expetenti

Publicam ascendenti Cathedram,

Cum voto prosperrimorum successuum adclamat!

P R Æ S E S.

Conscendens Cathedram NIETNERUS differit aptè,
Quòd FUROR ex NYMPHâ possit turbare quietem,
Accen-

Accendat, furiatque per intima corporis antra,
 Torreat ac consumat quæque infixæ medullis.
 Ardorem studii ARDOR comprobat hiccè FURORIS,
 Sic & Avi renovat laudes, animando Cathedram.
 Hinc quoque permagna Doctrinæ Insignia flagrat.
 Doctô hóc colloquio monstrat, quid maximè Curæ.
 Spondeat ut NYMPHAM Medicam jam noster Apollo;
 Nec negat, expecta, præstò est, quamquè intimius ardes,
 Ipsa Hygiæa Tibi mox debita ferta parabit
 Laurea mox summò caput optimè cinget Honore.
 Grator ego, Phœbus tantos gratatur HONORES.
 Ardeat excellens nomen post fata superites!

~~~~~  
**A**Mulus est NIETNERUS Avi vestigia cujus  
 Pœonia celebris cultor in arte premit.  
 Ascendens cathedram, specimen feliciter artis,  
 Edit dum dictæ dexteritate nova.

Hinc IPSI merito magnus gratatur Apollo,  
 Cunctaque quo cedant prosperitate precor.

*Pancis his Nobilissimo atq; Clarissimo Dn. DOCTOR ANDO  
 Amico suo perquam dilecto applaudere voluit*

Johann. Bernhard. Ziegler, Med. Doctor,  
 Medicus Xenodochialis & Practic. Erff.

~~~~~  
TE voluisse libros Medicorum vidit Apollo
 Pœonias artes & coluisse satis.

Hinc nunc Ipse manu largâ Tibi præbet honores;
 Ac Egomet nactis addere vota volo.

Sit felIX Igit Vr praXIS tVa, Nietnre, fVtVra,
 ÆgrIs VtqVe qVeas VsqVe Dare aVXILIVM.

*Hisce Nobilissimo atq; Clarissimo Dn. Doctorando
 congratulari voluit*

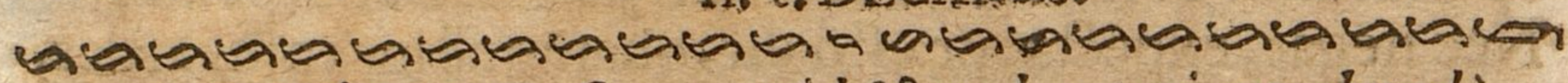
Johann Melchior Kniphofius, D.

Hactenus assidue Nympham NIETNERUS Hygeam
Ambiit, hinc ipsi ferta perampla legit.

*Ita decus Academicum egregie promeritum Nobis
lissimo Dn. Doctorando congratulari debuit*

M. Georg. Andr. Wollenhaupt / Prof. Moral.
Publ. Eccles. Regular. Pastor. & Fac. Phil.
h. t. DECANUS.

MI NIETNERE, furor quid & unde uterinus abunde
Te docuisse Virum, litera docta docet.
Morborum ut valeas docte sedare furorem,
Cuncti medens Medicus adjuvat atque beet!

*In certum infucatae amicitiae pignus animo
gratulante apposuit*

C. F. Pfanner / J. U. Stud.

Virtutum celebrem variarum spargis odorem,
Quo recreas omnes, dignus amore, tuos.
Nam si quid Romana potest facundia linguae,
Et nitido profit cum Cicerone loqui,
Si chrysiippæum mentis subtilis acumen,
Si quid Galeni possit ab arte labor,
Hoc Nietnere tuum est, in te spectare licebit,
Eximias dotes pectoris ipse tenes:
Verum, plus ultra Numen tua vota secundet,
Hocce precor: vota hæc exitus ipse beet.

*Nobil. ac Clariss. Dn. Doctorando, Fautori & Amico suo inte-
gerrimo hæc cum omnigena prosperitatis voto obser-
vantia ergo appenere voluit*

M. Henricus Etingshausen,

01 A 66 06

ULB Halle

3

002 937 204

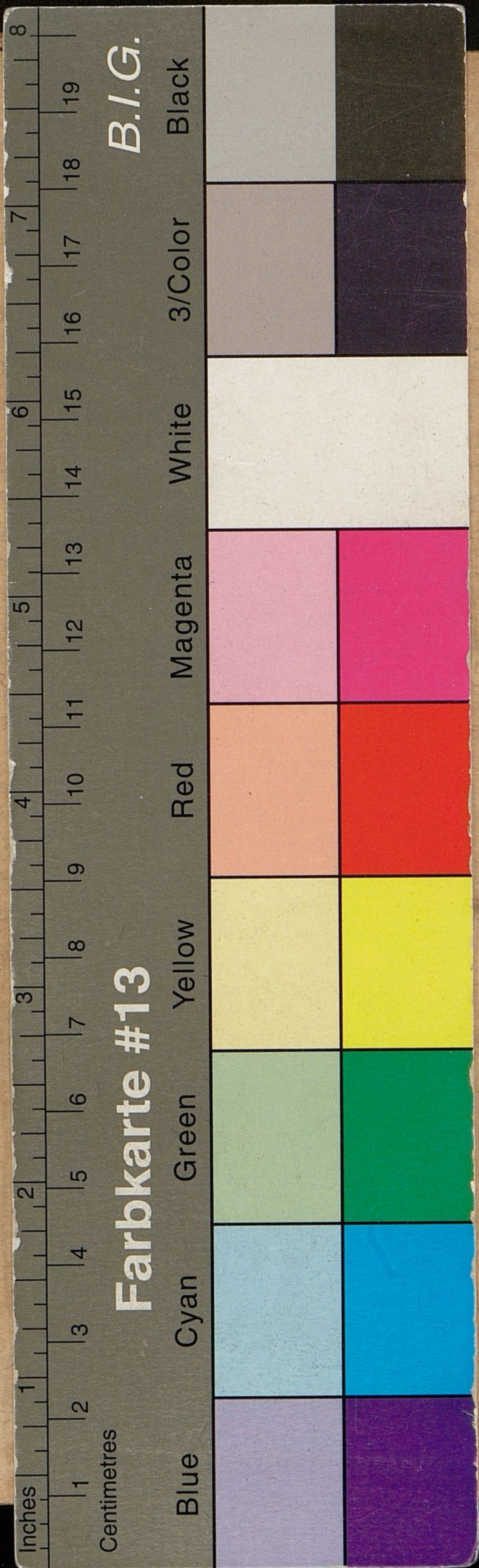

sb.

V D 17

28
Νῦν Θεῶ ἀρχιάτρων Τεταμεγίστη !
CONSENSU ET AUTORITATE AMPLISSIMI,
IN ILLUSTRIS ET PERANTIOVA ELECTORALI AD
HIERAM ACADEMIA, SENATUS ASCLEPIADÆI,

SUB
PRÆSIDIO
Viri Nobilissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi
DN. JOANNIS PHILIPPI
EYSELII,

Med. Doct, Facultatis Med. Assessor, ac Pathologiæ &
Praxeos Profess. Publ. Ordinarii, P.L.C.
Domini Patroni & Promotoris sui æternum
devenerandi

DISSERTATIONEM INAUGURALEM
De
NYMPHOMANIA
PRO
LICENTIA

*Summos in Arte Medica Honores, Insignia ac Privilegia
Doctoralia, more Majorum solenni ac legitimo capessendi
Publicæ φιλιατρῶν disquisitioni proponit*

JOH. GOTTFRIED NIETNER,
Hall. Sax.

IN AULA COLLEGII MAJORIS,
Ad diem (6. Octobr.) 26. Septembr. c13 l3c XCIV.
Horis consuetis.

ERFORDIÆ, Characterẽ KINDLEBIANO.